

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет української філології
Кафедра української мови та методики її навчання

З. І. Комарова

**СУЧАСНА
УКРАЇНСЬКА
ЛІТЕРАТУРНА МОВА**

**Вступ. Фонетика і фонологія. Орфоепія.
Графіка. Орфографія**

Збірник вправ і завдань

Умань
ВПЦ «Візаві»
2017

УДК 811.161.2(075.8)
ББК 81.411.1я73С89

*Рекомендовано вченою радою факультету української філології як
навчально-методичний посібник для студентів-філологів вищих навчальних
закладів (протокол № 11 від 29 червня 2017 року)*

Рецензент:

Розгон В. В. — кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Комарова, З. І. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика і фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань : навчально-методичний посібник / Зоя Іванівна Комарова; Уманський ДПУ імені Павла Тичини — 4-те вид., доповн. — Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. — 152 с.

Навчальний посібник містить практичні вправи до розділів «Вступ», «Фонетика і фонологія», «Орфоепія», «Графіка», «Орфографія» курсу сучасної української літературної мови, завдання для аудиторних і домашніх, лабораторних і контрольних робіт, а також індивідуальні навчально-дослідні і тестові завдання. Практична частина спрямована на вироблення у студентів умінь і навичок спостерігати, аналізувати і класифікувати мовні явища, працювати зі словниками, на глибоке оволодіння орфоепічними і частково правописними нормами, на набуття і вдосконалення навичок фонетично-орфографічного аналізу слів, текстів. Після кожної теми вміщено запитання і завдання для самоперевірки, які сприятимуть закріпленню вивченого матеріалу.

Адресований студентам-філологам вищих навчальних закладів.

УДК 811.161.2(075.8)
ББК 81.411.1я73С89

Зміст

Походження і розвиток української мови та її взаємозв'язки з іншими слов'янськими мовами	3
Українська мова – національна мова українського народу, її стильові і територіальні різновиди	7
Звук як явище акустично-артикуляційне та фонологічне	11
Голосні фонери, особливості їх артикуляції і класифікації	15
Артикуляційно-акустична характеристика головних алофонів приголосних фонем	19
Фонетична і фонематична транскрипції	23
Позиційні чергування звуків	26
Історичні чергування голосних фонем	29
Історичні чергування приголосних фонем	34
Модифікаційні зміни голосних і приголосних у мовленнєвому потоці	38
Регресивна асиміляція приголосних звуків	42
Прогресивна асиміляція. Наслідки дисиміляції. Спрощення груп приголосних	48
Склад як найменша сегментна одиниця мовленнєвого потоку	52
Словесний наголос та інтонація	56
Орфоепія української мови	61
Українська графіка	64
Українська орфографія	70
Завдання для лабораторних робіт	76
Лабораторна робота № 1	76
Лабораторна робота № 2	83
Лабораторна робота № 3	92
Лабораторна робота № 4	100
Завдання для підсумкових контрольних робіт	110
Контрольна робота № 1	110
Контрольна робота № 2	121
Індивідуальні навчально-дослідні завдання	127
Тестові завдання	136
Список умовних скорочень	149
Список скорочень рекомендованої літератури	150

З. І. Комарова

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

Вступ. Фонетика і фонологія. Орфоепія.
Графіка. Орфографія

Підписано до друку 19.09.2017 р. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Ум. друк. арк. 8,9
Тираж 100 прим. Замовлення № 0120

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»
20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2521 від 08.06.2006.
тел. (04744) 4-64-88, 4-67-77, (067) 104-64-88
vizavi-print.jimdo.com
e-mail: vizavi008@gmail.com